

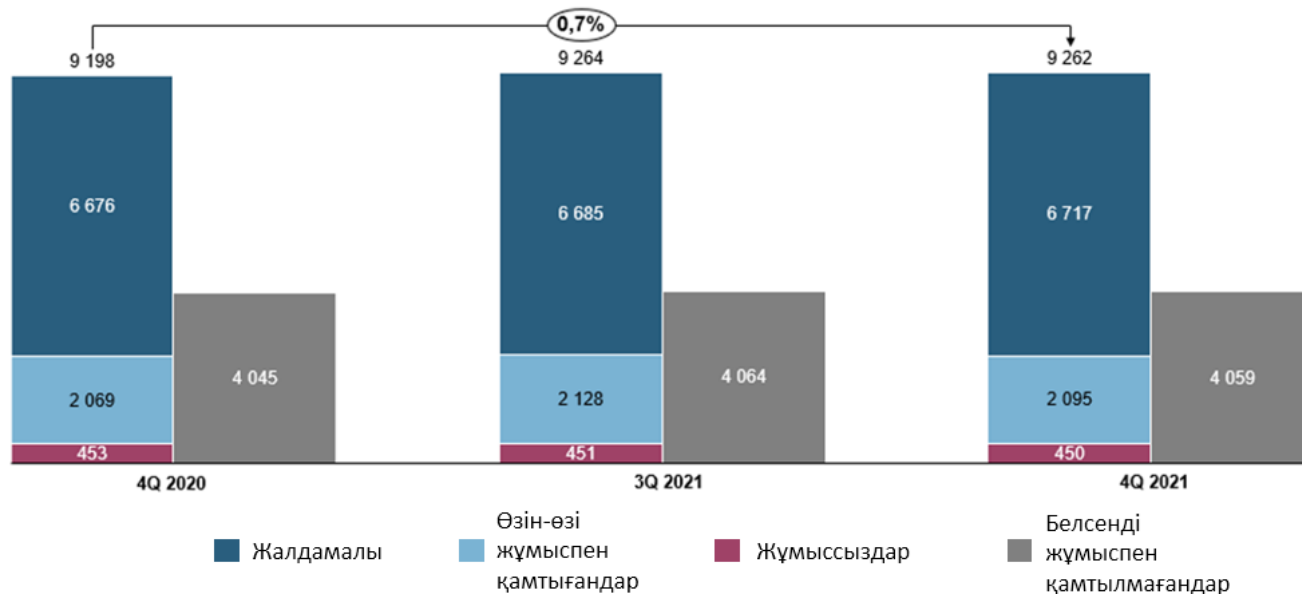

2021 жылғы 4-тоқсандағы Қазақстанның еңбек нарығы

Қазақстанның еңбек нарығын тұтастай қарастыра отырып, 2021 жылғы 4-тоқсанда 2021 жылғы 3-тоқсанмен салыстырғанда жұмыс күшінің жалпы санының 1,3 мың адамға қысқаруы байқалады, алайда жылдық мәнде 0,3% - ға немесе 29,9 мың адамға 9 262 мың адамға дейін өсу байқалады. Бұған өткен жылдың 1-тоқсанымен салыстырғанда жұмыспен қамтудың жалпы 0,4% - ға немесе 30,8 мың 8 811,9 мың адамға дейін өсуі ықпал етті.

Жұмыспен қамту құрылымында 2021 жылғы 4-тоқсанның қорытындысы бойынша жұмыс істейтін халықтың 76%-ы немесе 6 717 мыңы жалдамалы еңбекпен қамтылды, олардың саны 2021 жылғы 3-тоқсанмен салыстырғанда 0,5%-ға немесе 32,1 мың адамға артты. Тиісінше, жұмыспен қамтылғандардың 24%-ы немесе 2 094,8 мың адам өзін-өзі жұмыспен қамтыған адамдар болып табылады, олардың саны өткен тоқсанмен салыстырғанда 1,6%-ға немесе 33,1 мың адамға азайды (1-сурет).

1-сурет. ҚР-дағы еңбекке қабілетті халықтың құрылымы, мың адам

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Сонымен қатар, жұмыссыздар қатары қысқаруда. Өткен тоқсанмен салыстырғанда азаюы бар болғаны 350 адамды құрағанына қарамастан, бір

жылдық кезеңде олардың саны 450 мың адамды құрап, шамамен 2,6 мың адамға (-0,6%) қысқарды.

Жұмыссыздық деңгейі алдыңғы бес тоқсан ішінде 4,9% деңгейінде қалып отыр. Жастар жұмыссыздығының деңгейі де тұрақты түрде 3,7% көрсетіп отыр, ал әйелдер жұмыссыздығының деңгейі 0,1 п.т. (алдыңғы тоқсанмен салыстырғанда) артып, есепті тоқсанның қорытындысы бойынша 5,6% көрсетіп отыр.

Экономикалық белсенділікке оралу жұмыспен қамтылмаған адамдар санының азаюымен де көрінеді. Бір жыл ішінде жұмыс істемегендер немесе жұмыс іздемегендер саны 13,2 мың адамға азайып, өткен жылдың 4-тоқсанында 4 058,5 мың адамды құрады.

Жұмыспен қамтылған халықтың құрылымы

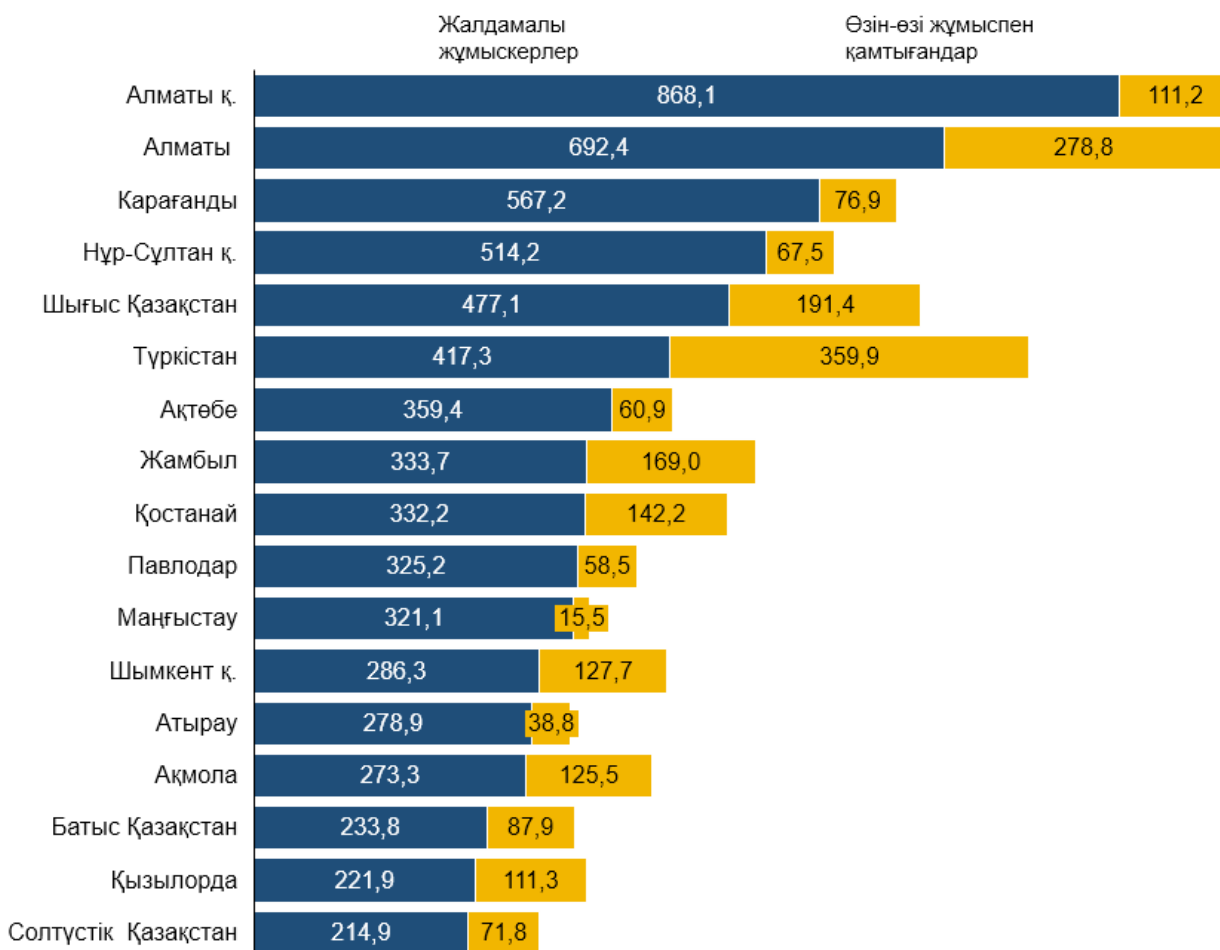
Жалдамалы қызметкерлер санының өсуі жылдық кезеңде де (+41,5 мың адам), сондай-ақ тоқсандық кезеңде де (+32,1 мың адам) байқалады. Бұл ретте, 6 717 мың жалдамалы қызметкердің ішінде жыл ішінде ең көп қысқару жеке тұлғаларда жалданып жұмыс істегендер арасында қалыптасты (-7,9%), **ал азаматтық-құқықтық сипаттағы шарт бойынша еңбек етушілердің саны** әлеуетті тапсырыс беруші мен орындаушы арасындағы келісімшарттық немесе шарттық қатынастардың таралу трендін көрсете отырып, 1,5 еседен (+49,8%) астам ұлғайды. БЖЗҚ-ға әлеуметтік салық және жарналар төлеуден жалтару, яғни еңбекақы төлеу қорына жүктемені азайту мақсатында жұмыс берушілер өздерінің тұрақты қызметкерлерімен азаматтық-құқықтық сипаттағы шарттар жасасатын жағдайлар байқалады.

Бір жыл ішінде өзін-өзі жұмыспен қамтығандардың 1,3% өсімі жұмыспен қамтылғандардың өнімді (+1,2%) және өнімсіз (+2,1%) бөлінісінде болды. **Бұл ретте, жалпы өнімсіз өзін-өзі жұмыспен қамту үлесі 8,3% немесе 174,1 мың адамды құрады**, алайда, өткен тоқсанмен салыстырғанда өзін-өзі жұмыспен қамтығандар саны әлі де қысқаруда (-1,6%), бұл көбінесе өнімсіз жұмыспен қамтылғандардың қысқаруымен (-6%) байланысты. Бұл өзін-өзі жұмыспен қамтыған халықтың табыс деңгейінің салыстырмалы түрде артқандығын көрсетеді.

Өткен жылдың 4-тоқсанындағы жағдай бойынша **өңірлер бөлінісінде** жалдамалы жұмыспен қамту дәстүрлі түрде Алматы қаласы мен Нұр-сұлтан қаласында, Алматы және Қарағанды облыстарында басым (2 642 мың адам

немесе барлық жалданып жұмыс істейтіндердің 39%-ы), ал өзін-өзі жұмыспен қамтыған әрбір үшінші адам халық тығыз орналасқан Алматы және Түркістан облыстарында тұрады (жиынтық 638,7 мың адам) (2-сурет).

2-сурет. Өңірлер бойынша 2021 жылдың 4-тоқсанындағы жұмыспен қамтылған халықтың құрылымы, мың адам

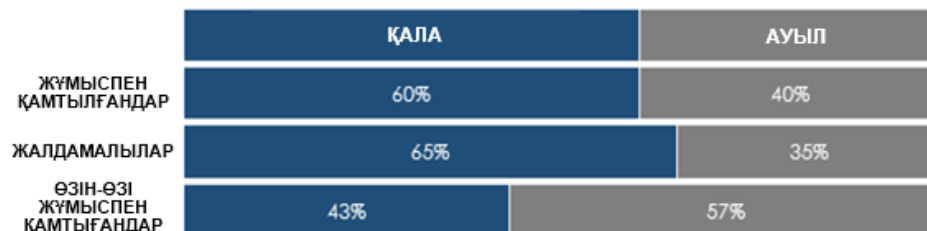
Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Тұрғылықты жері және білім деңгейі бойынша жұмыспен қамтылған халық

Жұмыспен қамтылғандардың басым бөлігі қалалық жерлерде тұрады (59% немесе 5 235,7 мың адам), онда жалдамалы жұмыскерлердің 65%-ы еңбек етеді. Өзін-өзі жұмыспен қамту, әдетте, ауылдық жерлерде басым (57% немесе 1 193,4 мың адам) (3-сурет).

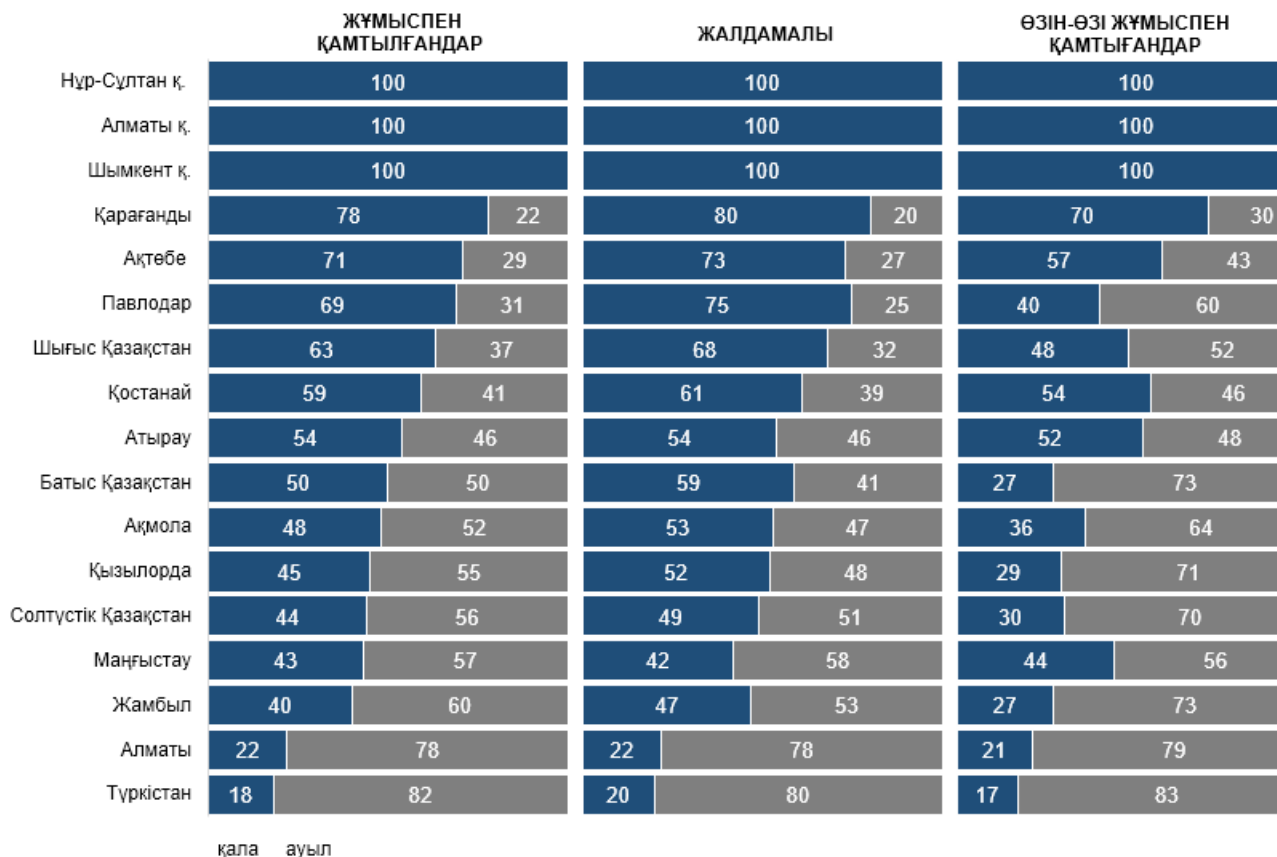
3-сурет. 2021 жылдың 4-тоқсанындағы тұрғылықты жері бойынша жұмыспен қамтылған халықтың құрылымы

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Бұл ретте ауылдағы өзін-өзі жұмыспен қамтығандардың үлесі бойынша көшбасшылардың төрттігіне Түркістан (өзін-өзі жұмыспен қамтығандардың жалпы санының 83%), Алматы (79%) Жамбыл және Батыс Қазақстан облыстары (73%) кіреді. Ал қалалық өзін-өзі жұмыспен қамтығандардың басым бөлігі Қарағанды (70%), Ақтөбе және Қостанай облыстарында (4-сурет).

4-сурет. 2021 жылдың 4-тоқсанындағы өңірлер және тұрғылықты жері бойынша жұмыспен қамтылған халықтың құрылымы, %-бен

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Кәсіптік білімі бар жұмыспен қамту үлесі өсуде. Мәселен, бір жылдық кезеңде жалдамалы қызметкерлер арасында да, өзін - өзі жұмыспен қамтығандар арасында да-олардың үлесі тиісінше 89% және 72% құрап, 2 п.т. өсті. Айта кету керек, мектеп және жоғары біліммен қамтылғандар үлесінің азаюы аясында Жұмыспен қамтудың екі тобының арасында техникалық және кәсіптік білімі бар адамдардың үлесі артып келеді (5-сурет).

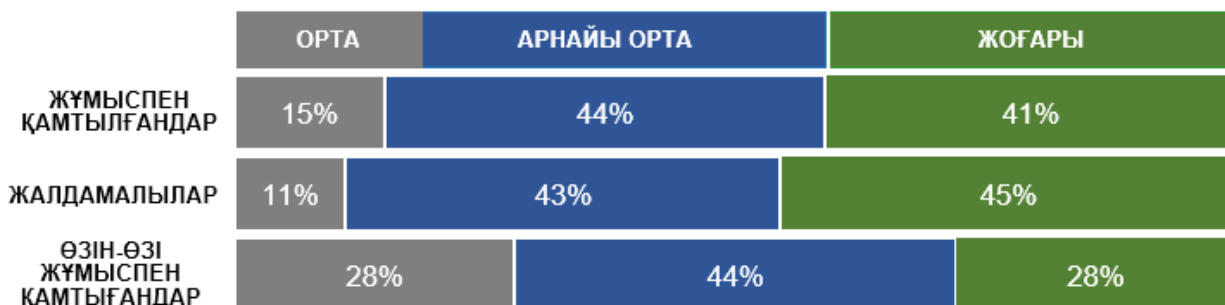
Егер өңірлік кесімді қарастыратын болсақ, онда жұмыспен қамтылған **халықтың білім деңгейі бойынша кейбір сәйкессіздіктер байқалады.** Жоғары білімді жұмыспен қамтылғандардың ең көп үлесі мегаполистерде тұрады (66%). Ал, мысалы, Ақтөбе және Солтүстік Қазақстан облыстарында әрбір 4-ші жұмысшының ЖОО дипломы бар (6-сурет).

Сонымен қатар, орта білім деңгейі бар жұмыспен қамту өзін-өзі жұмыспен қамтығандар саны басым Алматы (31%), Жамбыл (28%) және Түркістан (24%) облыстарында кеңінен таралған. Бұл ретте басым түрде жеті өнеркәсіптік өңірде жұмыспен қамтылғандардың жартысынан

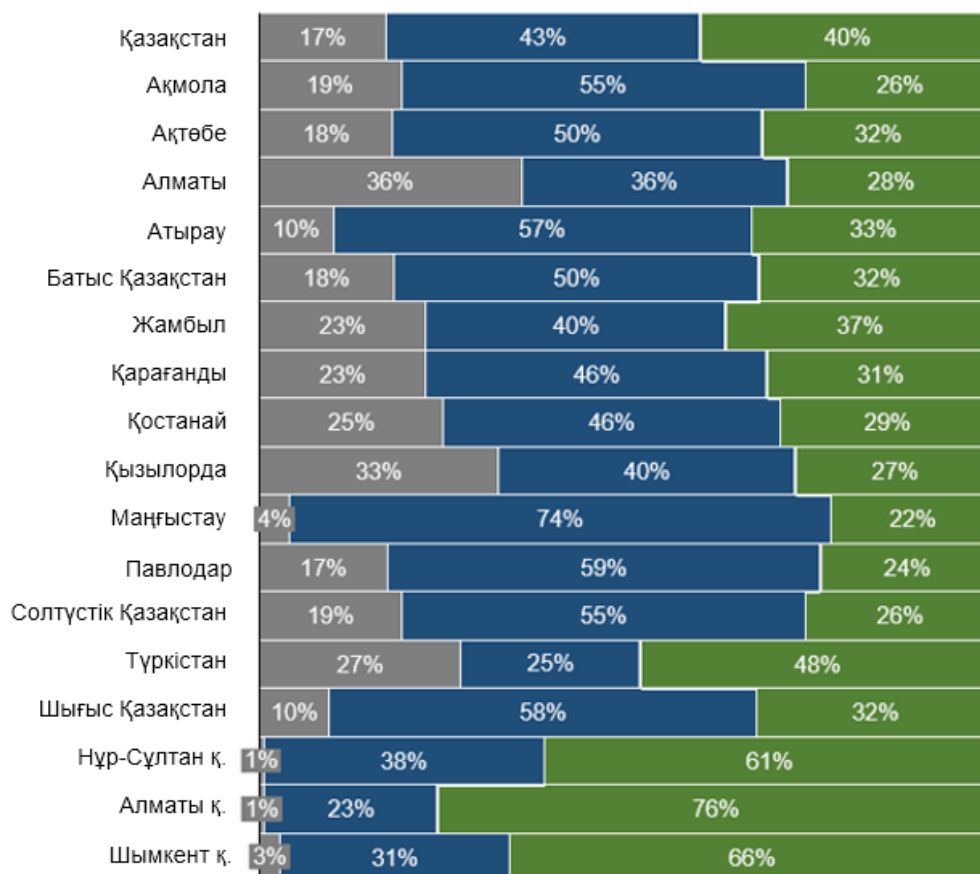
астамында ТжКБ бар, ең көбі Маңғыстау және Солтүстік Қазақстан облыстарында (60%) және Ақтөбе облысында-59%.

5-сурет. 2021 жылдың 4-тоқсанындағы білім деңгейі бойынша жұмыспен қамтылған халықтың құрылымы

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖжРА

6-сурет. Өңірлер және білім деңгейі бойынша жұмыспен қамтылған халықтың құрылымы 2021 жылдың 4-тоқсанында, %-бен

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖжРА

Жұмыспен қамтылған халықтың салалық құрылымы

Салалар бөлінісінде, 2021 жылғы 3-тоқсандағыдай, төрт сала барлық Жұмыспен қамтудың 55%-ын алады: сауда, ауыл шаруашылығы, білім беру және өнеркәсіп (7-сурет). Сонымен қатар, жұмыспен қамтудың қызмет көрсету саласына қарай ағу үрдісі жалғасуда. Мәселен, 2021 жылғы 4-тоқсанда жұмыспен қамтылғандардың ең көп өсімі қаржы және сақтандыру қызметінде (+5% немесе 9,2 мың адам), мемлекеттік басқаруда (+2,6% немесе 12,8 мың адам), денсаулық сақтауда (+2,4% немесе 12,7 мың адам), көлік және қоймалау саласында (+2,2% немесе 13,3 мың адам) және өзге де қызмет түрлерін ұсынғандар саны (+2% немесе 6,3 мың адам) болды.

7-сурет. Салалар бойынша жұмыспен қамтылған халықтың 2021 жылдың 4-тоқсанындағы құрылымы

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Ауыл шаруашылығында жұмыспен қамтудың айтарлықтай қысқаруы байқалды (-3,6% немесе 42,1 мың адам). Сондай-ақ, жұмыспен қамтылғандар санының ең көп төмендеуі сумен жабдықтау секторында (-5,4% немесе 8,2 мың адам), жылжымайтын мүлікпен операцияларында (-4% немесе 6,9 мың адам) және ақпарат пен байланыста (-2,6% немесе 4,5 мың адам) орын алды.

Айта кету керек, соңғы бес жыл ішінде өнімділігі төмен және орташа салаларда жұмыс орындары көбірек құрылды, бұл, әдетте, еңбек қызметінен түсетін табыстың төмен деңгейінде көрінеді.

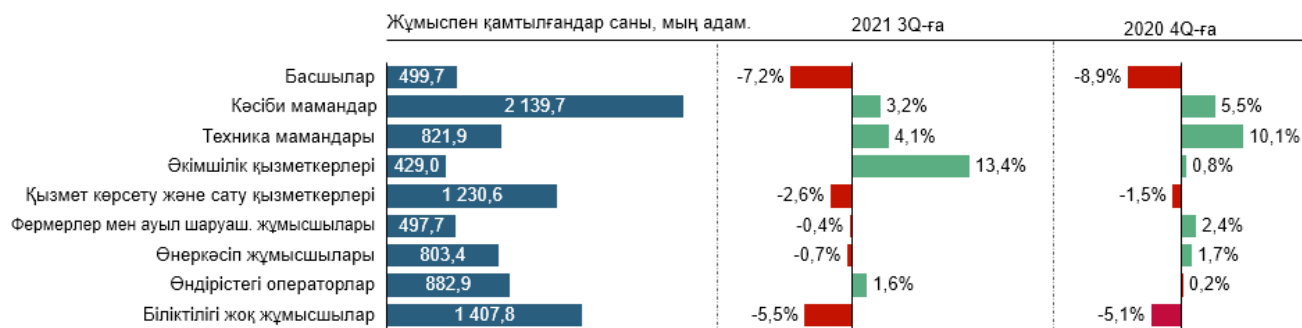
Жұмыспен қамтылған жастардың (15-28 жас) салалық құрылымын қарастыра отырып, жұмыс істейтін жастардың қызығушылығы әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету (+11 мың), қаржы және сақтандыру (+8,9 мың), кәсіби және ғылыми қызмет (+7,7 мың), мемлекеттік басқару (+7,4 мың), өнер және ойын-сауық (+4 мың) сияқты салаларда байқалады. Қалған салаларда жұмыспен қамтылған жастар саны қысқаруда, ең көп төмендеу сауда саласында тіркелді (-42 мың адам). Мұндай ағындар, басқалармен қатар, жұмыспен қамтылғандардың жасы бойынша өзгерістермен байланысты - олардың жастар тобының 29-34 жас аралығындағы жұмыспен қамтылғандар тобына ауысуы, олардың саны 4-тоқсанда 95 мың адамға өсті, сондай-ақ білім алу, үй шаруашылығын жүргізу және т.б. себептермен экономикалық әрекетсіздікке көшу.

Жұмыспен қамтылған халықтың біліктілік құрылымы

Кәсіби топтар бөлінісінде жұмыспен қамтылғандар саны әкімшілік ету саласындағы қызметшілер арасында бір тоқсанда айтарлықтай өсті (+13,4% немесе 50,6 мың адам). Өткен тоқсандағыдай ең үлкен жылдық өсім техник-мамандар тобында (+10,1% немесе 75,4 мың адам) байқалды (8-сурет).

Өз кезегінде 2021 жылдың үшінші тоқсанымен салыстырғанда жұмыспен қамтудың ең көп қысқаруы басшылар мен мемлекеттік қызметшілер тобында (-7,2% немесе 38,6 мың адам), сондай-ақ біліктілігі жоқ жұмысшылар тобында (-5,5% немесе 81,9 мың адам) байқалады.

8-сурет. 2021 жылдың 4-тоқсандағы біліктілік топтары бойынша жұмыспен қамтылған халықтың құрылымы

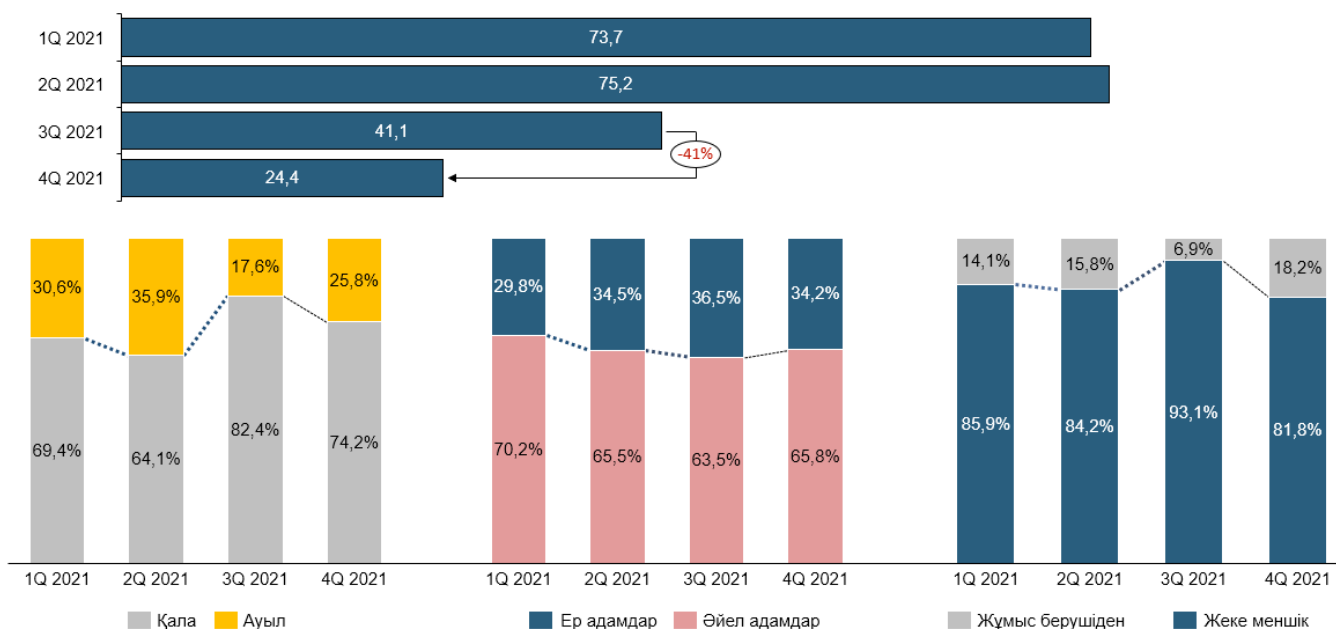

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Қашықтықтан жұмыспен қамту

Жылдың аяғында қашықтықтан жұмыспен қамтудың танымалдылығы төмендейді - қашықтықтан жұмыспен қамтылғандар санының айтарлықтай төмендеуі байқалады. Мәселен, өткен тоқсанмен салыстырғанда олардың саны 2021 жылдың 4-тоқсанда 41%-ға қысқарып, бар болғаны 24,4 мың адамды құрады (9-сурет).

9-сурет. 2021 жылы ҚР-дағы қашықтықтан жұмыспен қамту сипаттамаларының өзгеру серпіні, мың адам

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Жалпы, қашықтықтан жұмыс істеу форматы негізінен қалалық жерлерде өзекті екенін атап өтуге болады, осылайша төртінші тоқсанда жұмыспен қамтудың 74%-дан астамы қалаға тиесілі болды. Сондай-ақ, бұл жұмыс форматын әйелдер көп пайдаланады (жұмыспен қамтудың 65,8%). Сонымен қатар, ауылда қашықтықтан жұмыспен қамтудың қысқаруы (35,9%-дан 17,6% -ға дейін) және қалалық жерлерде қашықтан жұмыс істейтіндердің баламалы өсуі байқалады. Өткен тоқсанмен салыстырғанда, жұмыс берушілер акт жұмысы үшін қажетті 6,9%-дан 18,2%-ға дейін ұсынған жұмыспен қамтылғандардың үлесі өсті.

Уақытша жұмыспен қамтылмаған халық және жұмыс уақытының ұзақтығы

4-тоқсанда уақытша жұмыспен қамтылмағандардың саны алдыңғы тоқсанмен салыстырғанда 28%-ға төмендеп, 140 мың адамды құрады (10-сурет). Бұл маусымдық жұмыспен және кейде демалыспен байланысты болды. Мәселен, егер 3-тоқсанда жұмыспен қамтылмағандар жыл сайынғы еңбек демалыстарының себептері бойынша барлық уақытша жұмыспен қамтылғандардың 42%-ын (81,4 мың адам) құраса, есепті тоқсанда олардың үлесі бар болғаны 2%-ды (2,6 мың адам) құрады. Сондай-ақ, жүктілік және босану, бала күтімі бойынша демалыс себептері бойынша уақытша жұмыспен қамтылмағандар санының (+27% немесе 23,8 мың адамға) өскенін атап өткен жөн. Нәтижесінде жыл соңына дейін жұмыспен қамтылғандар саны азайды, бірақ 2021 жылдың бірінші және екінші тоқсандарындағы деректерден жоғары болды.

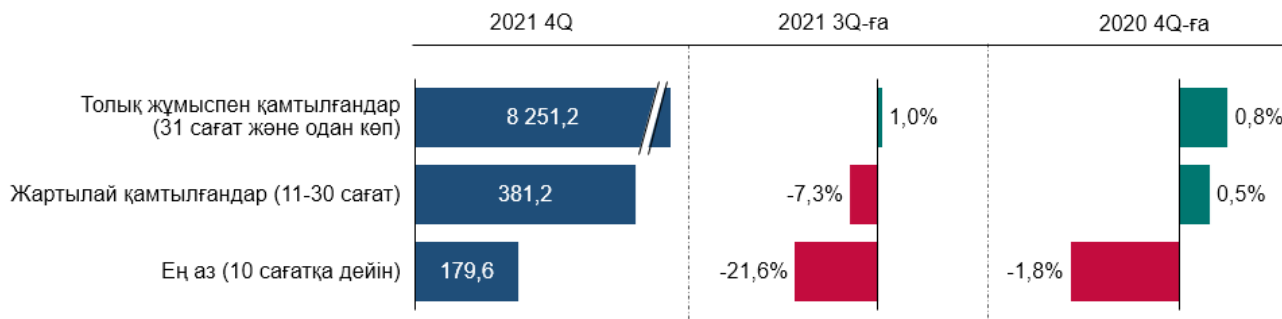
10-сурет. 2021 жылы уақытша жұмыспен қамтылмағандар санының серпіні, мың адам

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

31 сағат және одан да көп жұмыс істейтін жұмыспен қамтылғандар саны біртіндеп ұлғайғанын көрсетеді, 2021 жылдың үшінші тоқсанына өсім 1%-ды, ал өткен жылдың ұқсас кезеңіне 0,8%-ды құрады, осылайша 8 251,2 мың адамға жетті (11-сурет).

11-сурет. Жұмыспен қамту дәрежесі бойынша жұмыспен қамтылғандар саны 2021 жылдың 4-тоқсанында, мың адам

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

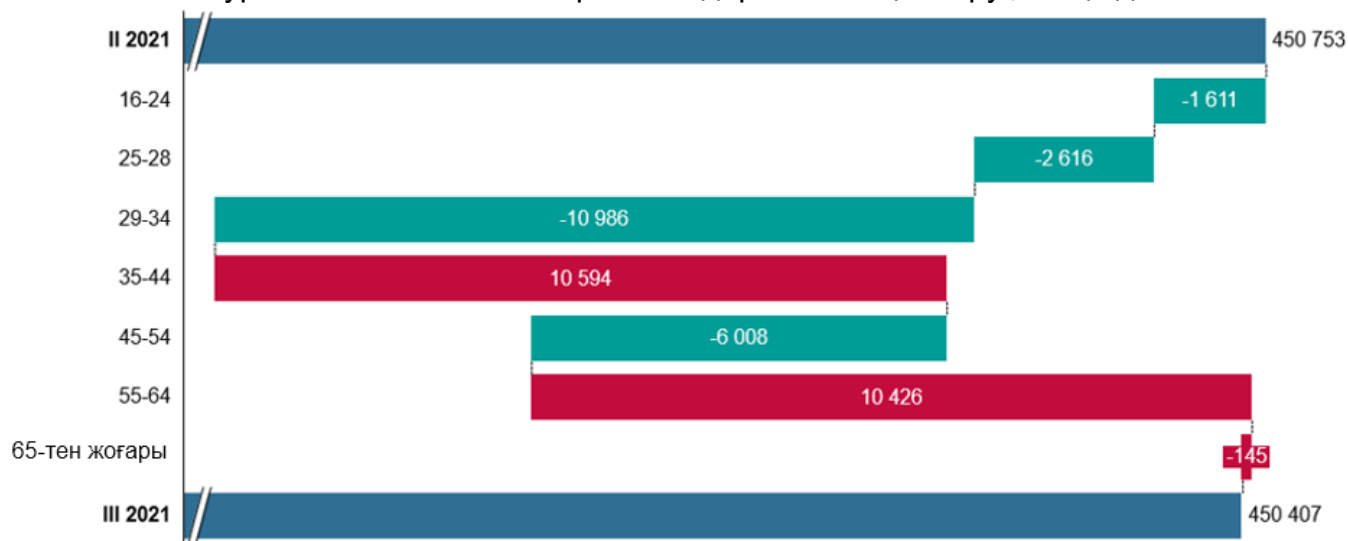
Үшінші тоқсанмен салыстырғанда ішінара жұмыспен қамтылған адамдардың саны (аптасына 11-30 сағат) 7,3%-ға қысқарды, алайда жылдық салыстыруда 0,5%-ға өсу байқалады. Бұл ретте, жұмыспен қамтылған адамдардың саны ең аз уақыт саны (аптасына 0-10 сағат) төмендеу үрдісіне, осылайша өткен жылдың алдыңғы тоқсанымен салыстырғанда олардың саны 21,6%-ға, ал өткен жылдың төртінші тоқсанымен салыстырғанда - 1,8%-ға төмендеп, 179,6 мың адамды құрады.

Жұмыссыздық

Өткен жылдың 4-тоқсанында пандемия басталғаннан және одан кейінгі экономикалық құлдыраудан бері **жұмыссыздардың ең аз саны байқалды**, ол 450,4 мың адамды құрады, жұмыссыздардың саны 2020 жылдың қаңтар-наурыз айларында ғана аз болды (442,4 мың адам). Алайда, қала/ауыл бөлінісінде жұмыссыздық деңгейі өткен тоқсанмен және 2020 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда өзгеріссіз қалады және қорытынды кезеңде тиісінше 5% және 4,7% - ға тең болып табылады. Жастар жұмыссыздығына қатысты да осындай тұрақтылық сақталуда (жалпы 3,7%), онда, әдетте, қалалық (4,1%) көрсеткіштер ауылдық (3,1%) көрсеткіштер орта есеппен 1 п. т. - дан асады.

Жасы бойынша тоқсан бойынша да, жылдық кезеңде де **55-64 жас аралығындағы зейнеткерлік жасқа дейінгі жұмыссыздар** санының абсолютті түрде ұлғаюы байқалады, олардың саны 19%-ға және 16%-ға, тиісінше (+10,4 мың адам), 65 ,7 мың адамды құрады (12-сурет). Бұл ретте, олардың санының ең көп өсуі ерлер арасында байқалады, олардың саны 35,1 мың адамға (+30%) жетті.

12-сурет. Жасы бойынша жұмыссыздар санының өзгеруі, мың адам.

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Айта кету керек, зейнетке дейінгі жастағы ер адамдар үшін жұмыссыздық деңгейі (6,6%) басқа жас топтары арасында ең жоғары болып табылады. Басқа жастар бөлінісінде (29-34 жастан басқа), оның ішінде жастар үшін, керісінше, тоқсан ішінде жұмыссыздар санының қысқаруы байқалады.

Жұмыс іздеудің ұзақтығы бойынша 2021 жылдың 4-тоқсанында 3 айдан аз жұмыс іздеген жұмыссыздардың азаюы (-2 п.т.) және оны іздеушілердің 3 айдан 12 айға дейін, сондай-ақ бір жылдан астам уақыт өсуі байқалады. Жалпы, жұмыссыздардың 47%-ы (213,6 мың адам) 3 айдан аз, ал 37%-ы (165,9 мың адам) бір жылға дейін жұмыс іздеген.

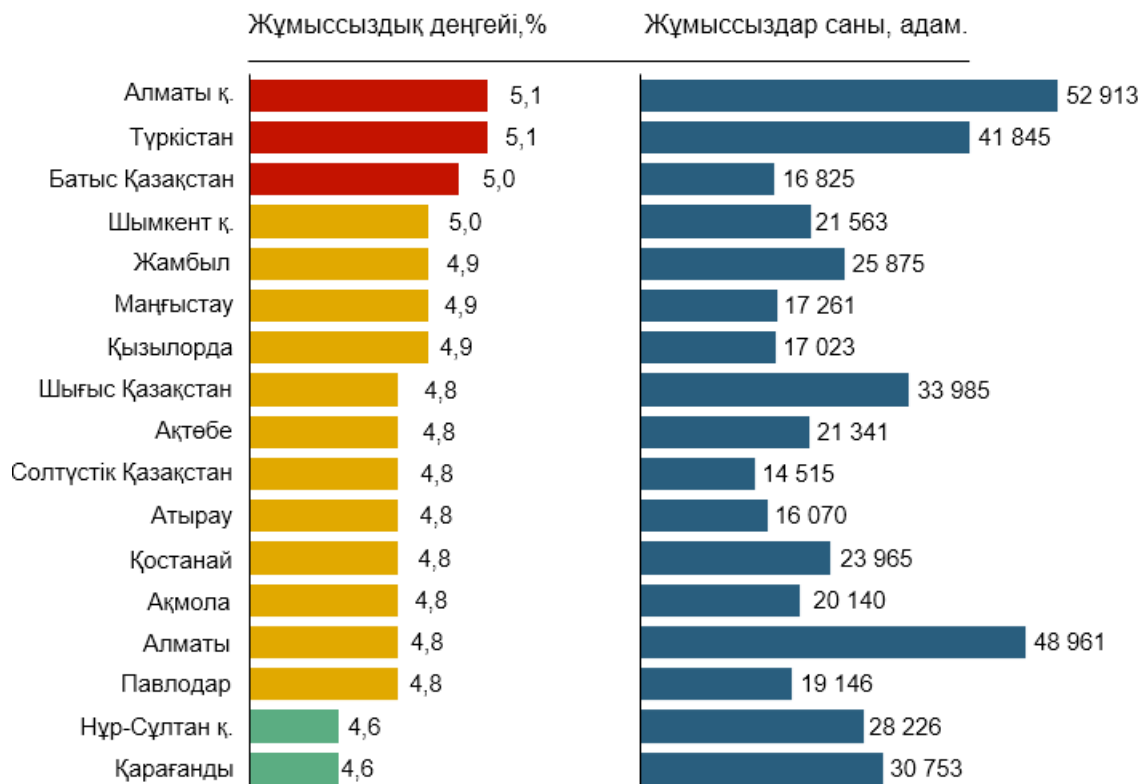
Егер жұмыспен қамтылмау себептерін қарастыратын болсақ, онда есепті кезеңде ең көп таралған себептердің қатарына (барлық жұмыссыздардың 72%): жұмыс табу мүмкіндігінің болмауы (23%), өз еркімен жұмыстан шығу (22%), уақытша отбасылық жағдайлар (17%) және үй шаруашылығын жүргізу (10%) кірді.

Айта кету керек, өңірлік бөліністе жұмыссыздық деңгейінде айтарлықтай тоқсандық өзгерістер байқалмайды. Мәселен, жұмыссыздықтың ең төменгі деңгейі Қарағанды облысында және Нұр-сұлтан қаласында (4,6%-дан) байқалады. Республикалық деңгейден жоғары жұмыссыздық дәстүрлі түрде Түркістан және Батыс Қазақстан облыстарында, Алматы және Шымкент қалаларында тіркелген (13-сурет).

Сонымен қатар, өткен жылдың желтоқсан айының соңындағы жағдай бойынша жұмыспен қамту органдарында есепте тұрған жұмыссыздар саны 97,9 мың адамға тең болды, ал деңгей 1,1%-ды құрады (14-сурет). Тіркелген жұмыссыздықтың ең жоғары деңгейі батыста - Батыс Қазақстан (2,7%), Маңғыстау (2,1%) және Атырау (2%) облыстарында тіркелген.

13-сурет. 2021 жылдың 4-тоқсанында өңірлер бойынша жұмыссыздық саны

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

14-сурет. Өңірлер бойынша 2022 жылдың қаңтар айының басында тіркелген
жұмыссыздық.

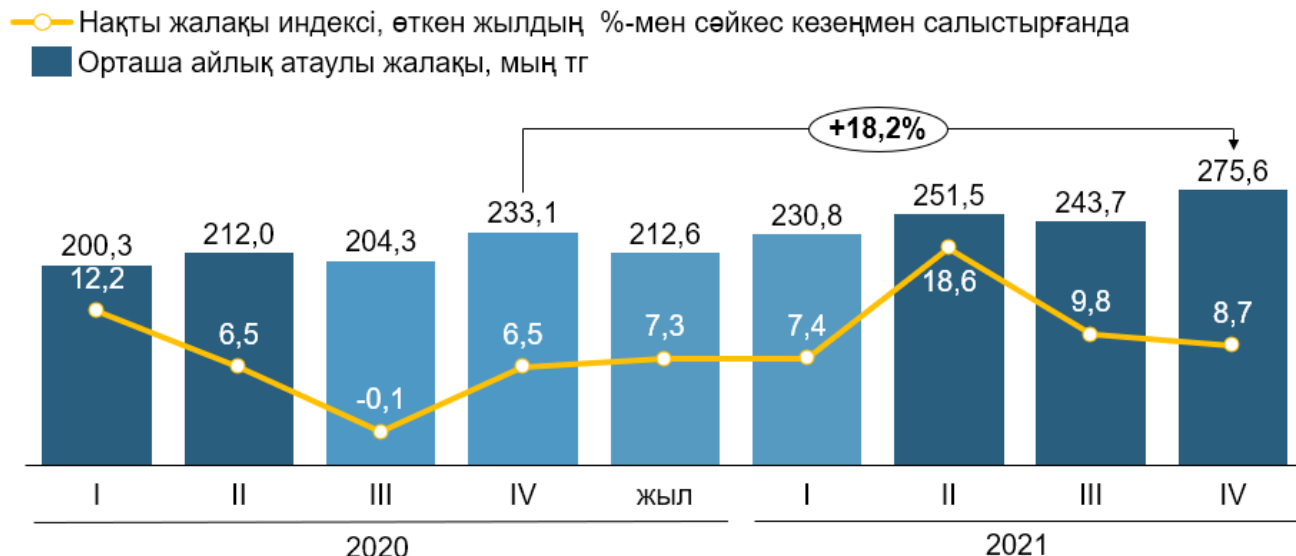

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Еңбекақы

2021 жылдың 4-тоқсанында Қазақстанда атаулы жалақы орташа есеппен 275,6 мың теңгені құрады, бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 18,2%-ға жоғары. Сонымен қатар, нақты жалақы индексі 2020 жылдың осы кезеңімен салыстырғанда 8,7%-ды құрады (15-сурет).

15-сурет. 2020-2021 жылдардағы еңбекақы көрсеткіштері

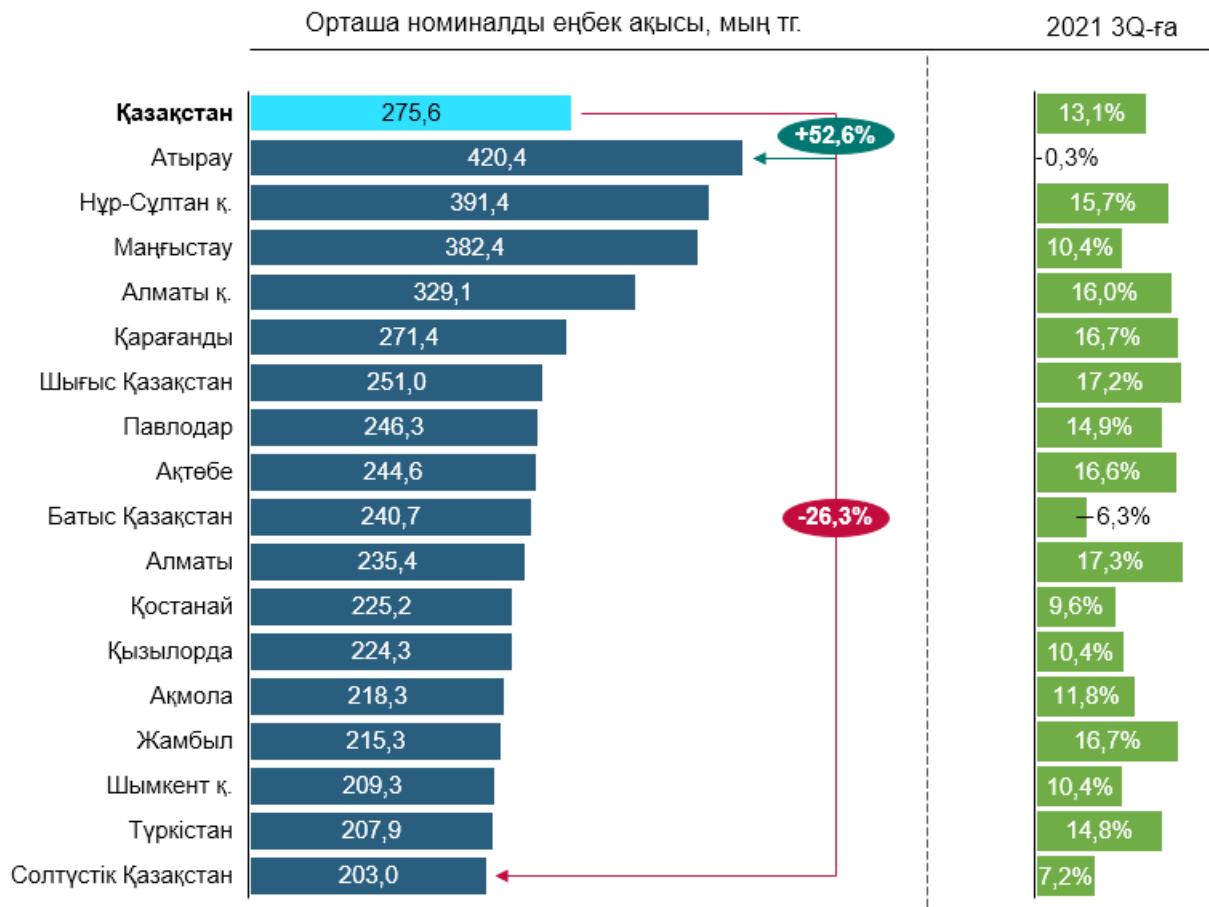

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Өңірлер бөлінісінде 2021 жылдың 4-тоқсанында жалақы деңгейі бойынша мұнай өңірлері – Атырау (айына 420,4 мың теңге) және Маңғыстау облыстары (382,4 мың теңге) көшбасшы болып қалуда, сондай-ақ мегаполистер - Нұр-сұлтан қаласы (391,4 мың теңге.) және Алматы қ. (329,1 мың тг.). Өз кезегінде, ең төменгі орташа айлық жалақы Солтүстік Қазақстан және Түркістан облыстарында байқалады - 203 мың теңге және 207,9 мың теңге, тиісінше, бұл орташа республикалық мәннен 26,3% ға және 25,4%-ға төмен.

Айта кету керек, республиканың барлық өңірлерінде атаулы жалақының тоқсандағы өсімі байқалды: ең жоғары өсім Алматы (+17,3%) және Шығыс Қазақстан (+17,2%) облыстарында, ең төмені Атырау (+0,3%) және Қазақстан (+6,3%) облыстарында (16-сурет).

16-сурет. 2021 жылдың 4-тоқсанындағы өңірлер бойынша орташа атаулы айлық жалақысы

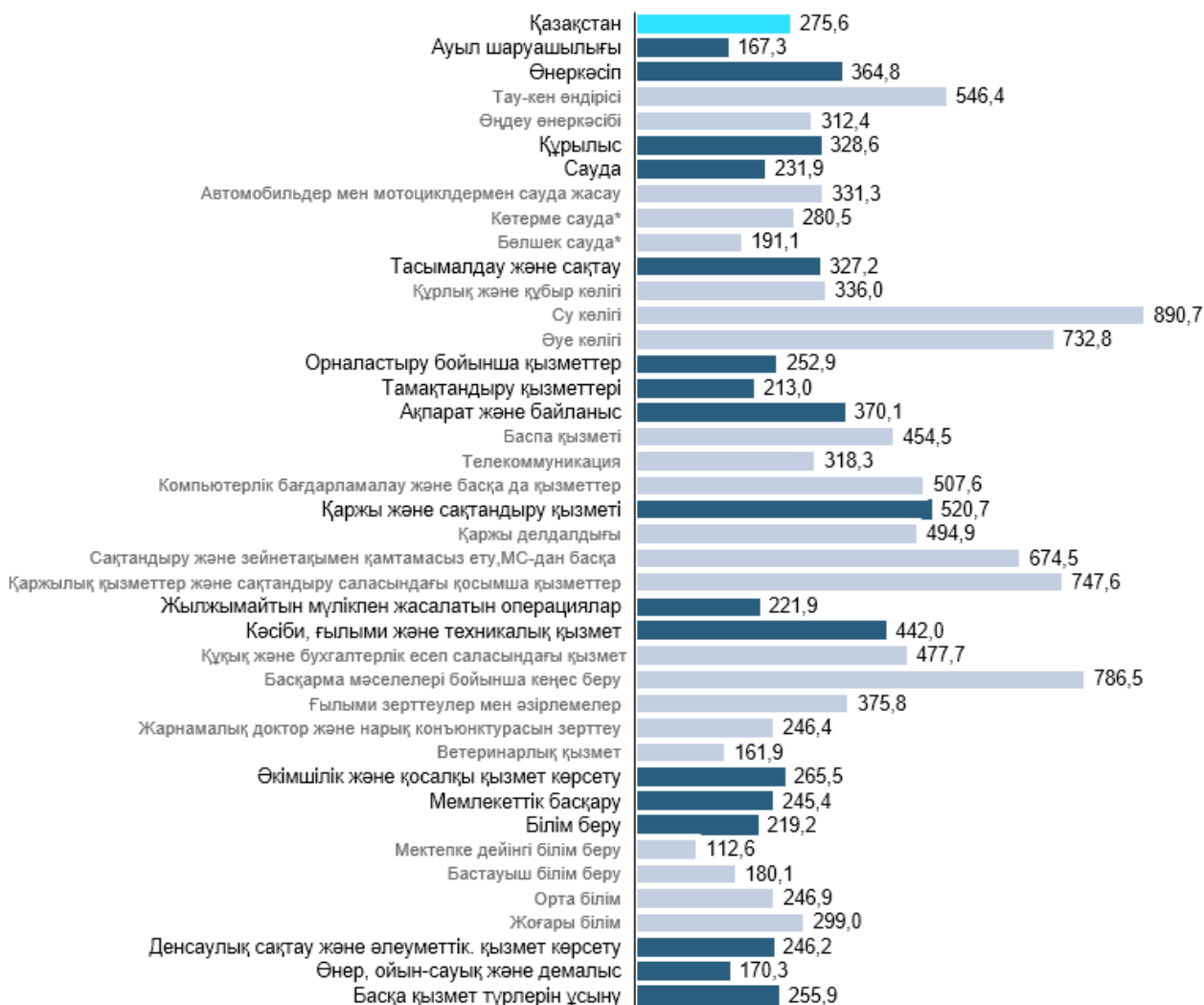

Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Экономика салаларындағы еңбекақы деңгейіне келетін болсақ, елдегі ең табысты су көлігі саласы болып қала береді, онда орташа жалақы 890,7 мың теңгеге тең., одан әрі басқару мәселелері бойынша кеңес беру (786,5 мың тг.) және қаржылық қызметтер мен сақтандыру саласындағы қосалқы қызмет (747,6 мың тг.) (17-сурет).

Өз кезегінде, мектепке дейінгі білім беру қызметкерлері ең төменгі еңбекақысын алады -112,6 мың теңге., ветеринарлық қызметке – 161,9 мың теңге., ауыл шаруашылығы – 167,3 мың тг. сондай – ақ, өнер және ойын-сауық - 170,3 мың теңге.

17-сурет. 2021 жылдың 4-тоқсанындағы салалар бойынша орташа айлық атаулы жалақысы, мың теңге

* автомобильдер мен мотоциклдер саудасынан басқа
Ақпарат көзі: ҰСБ ҚР СЖЖРА

Осылайша, өткен жылдың соңғы тоқсанында Қазақстанның еңбек нарығындағы жағдай тұрақты болып қалуда және жыл ішінде аздап өзгеруде. Сонымен қатар, қызмет көрсету саласында жұмыспен қамтудың өсуі байқалады, орта және ірі кәсіпорындардағы орташа айлық жалақының мөлшері артады. Алайда, 1,5 млн. адам жұмыс істейтін шағын

кәсіпорындарда еңбекақы төлеу әлдеқайда төмен (153 мың тг. 2020 жылы) және өте төмен өсімді көрсетеді (соңғы бес жылда орта есеппен ~8%).

Сонымен қатар, 2021 жылдың 4-тоқсанында өткен тоқсанмен салыстырғанда өзін-өзі өнімсіз жұмыспен қамту үлесінің қысқаруына қарамастан (8,7%-дан 8,3%-ға дейін), жыл басынан бері динамикада табысы ең төменгі күнкөріс деңгейінен аспайтын өзін-өзі жұмыспен қамтығандар саны өсуде (+6% немесе 9,9 мың адам).

Яғни, еңбек нарығындағы салыстырмалы тұрақтылықпен қатар, мысалы, технологиялық даму деңгейінің, еңбек ресурстарының дағдыларының жеткіліксіздігі салдарынан еңбек өнімділігі төмен салаларда жұмыс орындарын құру сияқты құрылымдық әлеуметтік-экономикалық проблемалар халықтың табыс деңгейіне тікелей әсер етеді.

Шешімдердің бірі халықтың табысын арттырудың жаңа бағдарламасы болуы тиіс, оны Үкімет «Атамекен» Ұлттық Кәсіпкерлер палатасымен бірлесіп биылғы 10 наурызға дейін әзірлейтін болады, онда халықтың өмір сүру сапасын арттыру жөнінде кешенді шаралар қабылданатын болады.